

[4011] – 101

B. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination, November – 2011
BL - 101 : FOUNDATIONS OF LIBRARY AND INFORMATION
SCIENCE

(Library And Information Science)

(2008 Pattern)

Time : Two Hours

Maximum Marks : 40

- Note :** (i) *All questions are compulsory.*
(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

Q. 1. Answer the following in about 50 words (Any Three) : [15]

- (a) Explain the importance of five laws of library science.
- (b) Write the objectives of R.R.R.L.F.
- (c) Give brief information about different extension services.
- (d) Explain the necessity of public relations.
- (e) Explain in brief the relationship between library and society.

Q. 2. Answer the following in about 100 words (Any One) : [10]

- (a) Trace the History of development of libraries in India.
- (b) Explain Fifth law of library science.

Q. 3. Answer the following in about 300 words (Any One) : [15]

- (a) Explain the relationship between libraries and culture.
- (b) Explain how modern libraries can act as agency of mass communication.

मराठी रूपांतर

वेळ : दोन तास

एकूण गुण : 40

- सूचना: (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
- (ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

प्र. 1. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे 50 शब्दांत लिहा. (कोणतेही तीन) : [15]

- (अ) ग्रंथालय शास्त्राच्या पंचसूत्रीचे महत्व स्पष्ट करा.
- (ब) आर.आर.आर.एल.एफ. ची ध्येये लिहा.
- (स) विविध विस्तारित सेवांची थोडक्यात माहिती द्या.
- (द) जनसंपर्काची आवश्यकता स्पष्ट करा.
- (इ) ग्रंथालय व समाज यामधील संबंध थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र. 2. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे 100 शब्दांत लिहा. (कोणताही एक) : [10]

- (अ) भारतीय ग्रंथालयाच्या विकासाचा ऐतिहासिक आढावा द्या.
- (ब) ग्रंथालय शास्त्राचे पाचवे सूत्र स्पष्ट करा.

प्र. 3. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे 300 शब्दांत लिहा. (कोणताही एक) : [15]

- (अ) ग्रंथालये व संस्कृति यामधील संबंध स्पष्ट करा.
- (ब) आधुनिक ग्रंथालये ही जनसंप्रेषणाचे प्रतिनिधि म्हणून कशी कार्ये करतात ते स्पष्ट करा.

[4011] – 102

B. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination, November – 2011

BL - 102 : LIBRARY ORGANISATION

(Library And Information Science)

(June 2008 Pattern)

Time : Two Hours

Maximum Marks : 40

- Note :** (i) *All questions are compulsory.*
(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

Q. 1. Answer the following in about 50 words (Any Three) : [15]

- (a) Explain the functions of GOC.
- (b) State the importance of accession register and list its column.
- (c) Explain the need of Book Selection Policy.
- (d) Explain the characteristics of good changing system.
- (e) Write a note on the process of book ordering.

Q. 2. Answer the following in about 100 words (Any One) : [10]

- (a) Discuss the advantages and disadvantages of acquiring periodicals through vendor and directly from publishers.
- (b) State the purpose of stock verification. Discuss various rules and regulations related with stock verification.

Q. 3. Answer the following in about 300 words (Any One) : [15]

- (a) Describe in detail the Newark Changing System.
- (b) Explain Melvil Dewey's principle of book selection.

मराठी रूपांतर

वेळ : दोन तास

एकूण गुण : 40

सूचना: (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

प्र.1. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे 50 शब्दांत लिहा. (कोणतेही तीन) : [15]

- (अ) जी.ओ.सी. चे कार्य स्पष्ट करा.
- (ब) दाखल नोंद वहीचे महत्व सांगून त्यातील खान्यांची यादी द्या.
- (स) ग्रंथ निवड धोरणाची आवश्यकता विशद करा.
- (द) चांगल्या देवघेव पद्धतीची वैशिष्ट्ये विशद करा.
- (इ) ग्रंथ आदेशन प्रक्रियेवर टीप लिहा.

प्र.2. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे 100 शब्दांत लिहा. (कोणताही एक) : [10]

- (अ) वितरकाकडून आणि थेट प्रकाशकाकडून नियतकालिके उपार्जित करण्याच्या फायद्या-तोट्यांची चर्चा करा.
- (ब) ग्रंथ मोजणीचे हेतू सांगून ग्रंथ मोजणी संबंधीच्या विविध नियमांची चर्चा करा.

प्र.3. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे 300 शब्दांत लिहा. (कोणताही एक) : [15]

- (अ) नेवार्क देवघेव पद्धतीचे सविस्तर वर्णन करा.
- (ब) ग्रंथनिवडीचे मेलव्हील ड्युई यांचे तत्व विशद करा.

[4011] – 103

B. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination, November – 2011

REFERENCE SERVICE

(Library And Information Science)

(June 2008 Pattern)

Time : Two Hours

Maximum Marks : 40

- Note :** (i) *All questions are compulsory.*
(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

Q. 1. Answer the following in about 50 words each. (Any Three) : [15]

- (a) Enlist various ways of asking Reference questions.
- (b) State the need of Reference service.
- (c) State the qualities of a Reference librarian.
- (d) Differentiate between long range and short range reference service.
- (e) What is literature search?

Q. 2. Answer the following in about 100 words each. (Any One) : [10]

- (a) Discuss in detail the techniques and methods of answering reference question.
- (b) Define Referral service and give in detail its process.

Q. 3. Answer the following in about 300 words each. (Any One) : [15]

- (a) What is meant by Reference interview? Discuss in detail the process of conducting Reference interview.
- (b) Discuss the nature of Reference service in an University library?

मराठी रूपांतर

वेळ : दोन तास

एकूण गुण : 40

सूचना: (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

प्र.1. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 50 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) :

[15]

- (अ) संदर्भ प्रश्न विचारण्याच्या विविध मार्गांची यादी द्या.
- (ब) संदर्भ सेवेची आवश्यकता सांगा.
- (स) संदर्भ ग्रंथपालाचे गुण सांगा.
- (द) विलंबित संदर्भ सेवा आणि शीघ्र संदर्भ सेवेतील फरक सांगा.
- (इ) साहित्य शोध म्हणजे काय?

प्र.2. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) :

[10]

- (अ) संदर्भ प्रश्नांची उत्तरे देण्याकरिता वापरण्यात येणाऱ्या तंत्रांची आणि पद्धतींची सविस्तर चर्चा करा.
- (ब) रेफरल सेवेची व्याख्या देऊन तिची प्रक्रिया सविस्तरपणे विशद करा.

प्र.3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 300 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) :

[15]

- (अ) संदर्भ मुलाखत म्हणजे काय हे सांगून संदर्भ मुलाखत घेण्याच्या प्रक्रियेची सविस्तर चर्चा करा.
- (ब) विद्यापीठ ग्रंथालयातील संदर्भ सेवेच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

[4011] – 104

B. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination, November – 2011

INFORMATION SCIENCE
(Library And Information Science)
(June 2008 Pattern)

Time : Two Hours

Maximum Marks : 40

- Note :** (i) *All questions are compulsory.*
(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

Q. 1. Answer the following in about 50 words each. (Any Three) : [15]

- (a) Discuss the nature of human and institutional information sources.
- (b) Explain the nature of reviews of progress and conference proceedings.
- (c) State the importance of Internet as an information source.
- (d) Compare the features of print and electronic information sources.
- (e) Explain the concept of documentation service.

Q. 2. Answer the following in about 100 words each. (Any One) : [10]

- (a) Write an essay on 'History and Development of Documentation'.
- (b) What is meant by information? Discuss the barriers in the free flow of information.

Q. 3. Answer the following in about 300 words each. (Any One) : [15]

- (a) What is meant by Secondary information sources? Explain their importance with examples.
- (b) Discuss the various approaches to information and explain the methods useful for assessing user's information needs.

मराठी रूपांतर

वेळ : दोन तास

एकूण गुण : 40

सूचना: (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

प्र. 1. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 50 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) : [15]

- (अ) मानवी आणि संस्थात्मक माहिती साधनांच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
- (ब) प्रगतीचे आढावे आणि परिषद वृत्तांतांचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (स) माहिती साधन म्हणून इंटरनेटचे महत्त्व विशद करा.
- (द) मुद्रित आणि इलेक्ट्रॉनिक माहिती साधनांच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- (इ) प्रलेखन सेवेची संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र. 2. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) : [10]

- (अ) 'प्रलेखनाच्या इतिहास आणि विकास' यावर निबंध लिहा.
- (ब) माहिती म्हणजे काय? माहितीच्या मुक्त प्रवाहातील अडथळांची चर्चा करा.

प्र. 3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 300 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) : [15]

- (अ) द्वितीयक माहिती साधने म्हणजे काय? त्यांचे महत्त्व सोदाहरण स्पष्ट करा.
- (ब) माहिती विषयक विविध दृष्टीकोनांची चर्चा करून उपभोक्त्यांच्या माहितीच्या गरजा जाणून घेण्यासाठी उपयुक्त पद्धती स्पष्ट करा.

[4011] – 105

B. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination, November – 2011
BL - 105 : KNOWLEDGE ORGANIZATION 'A' (Theory)
(Library And Information Science)
(June 2008 Pattern)

Time : Two Hours

Maximum Marks : 40

- Note :** (i) *All questions are compulsory.*
(ii) *Figures to the right indicate full marks.*
-

Q. 1. Answer the following in about 50 words each. (Any Three) : [15]

- (a) Explain Inductive Logic and Deductive Logic.
- (b) Explain the nature of notation of Colon classification.
- (c) Explain the need and purpose of Book classification.
- (d) Explain the Porphyry Tree.
- (e) Explain Lamination.

Q. 2. Answer the following in about 100 words each. (Any One) : [10]

- (a) Explain different modes of formation of subjects.
- (b) Explain with examples different elements of Call Number.

Q. 3. Answer the following in about 300 words each. (Any One) : [15]

- (a) Explain the features of order of main classes in D.D.C.
- (b) Explain the special features of Book classification.

मराठी रूपांतर

वेळ : दोन तास

एकूण गुण : 40

सूचना: (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

प्र.1. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 50 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) : [15]

- (अ) आगम तर्कशास्त्र व निगम तर्कशास्त्रा म्हणजे काय ते स्पष्ट करा.
- (ब) कोलन वर्गीकरण पद्धतीतील चिन्हांकनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (स) ग्रंथ वर्गीकरणाची गरज व हेतू स्पष्ट करा.
- (द) पोरफिरीचा वृक्ष स्पष्ट करा (Porphyry Tree).
- (इ) लैमिनेशन म्हणजे काय ते स्पष्ट करा.

प्र.2. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) : [10]

- (अ) विषय निर्मितीचे निरनिराळे प्रकार स्पष्ट करा.
- (ब) मागणी अंकाचे निरनिराळे घटक उदाहरणासह स्पष्ट करा.

प्र.3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 300 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) : [15]

- (अ) डी.डी.सी. च्या मुख्य वर्गाच्या रचनेची वैशिष्टे स्पष्ट करा.
- (ब) ग्रंथ वर्गीकरणाची ठळक वैशिष्टे स्पष्ट करा.

[4011] – 106

B. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination, November – 2011

BL - 106 : DOCUMENT DESCRIPTION 'A' (Theory)

(Library And Information Science)

(June 2008 Pattern)

Time : Two Hours

Maximum Marks : 40

Note : (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

Q. 1. Answer the following in about 50 words each. (Any Three) : [15]

- (a) Define Library catalogue. State how library catalogue differs from shelf list.
- (b) State the various types of Physical forms of library catalogue with two characteristics of each.
- (c) Describe Analytical entry.
- (d) Write a note on Title.
- (e) Explain 'Word by Word' method of alphabetization.

Q. 2. Answer the following in about 100 words each. (Any One) : [10]

- (a) Discuss in detail merits and demerits of Dictionary catalogue.
- (b) Differentiate between Library catalogue and Bibliography.

Q. 3. Answer the following in about 300 words each. (Any One) : [15]

- (a) 'Cataloguer is a mediator between the author and the reader'. Discuss.
- (b) What is meant by Main Entry? Describe main entry according to AACR and CCC.

मराठी रूपांतर

वेळ : दोन तास

एकूण गुण : 40

सूचना: (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

प्र.1. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 50 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) : [15]

- (अ) ग्रंथालय तालिकेची व्याख्या देऊन ग्रंथालय तालिका ही स्थानयादी पेक्षा वेगळी कशी ते सांगा.
- (ब) बाह्यस्वरूपानुसार होणारे ग्रंथालय तालिकेचे विविध प्रकार सांगून प्रत्येकाचे दोन वैशिष्ट्ये सांगा.
- (स) अंशात्मक नोंदीचे वर्णन करा.
- (द) ग्रंथनामवर टीप लिहा.
- (इ) नोंदींची शब्दानुसार रचना स्पष्ट करा.

प्र.2. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) : [10]

- (अ) शब्दकोश तालिकेच्या गुण दोषांची सविस्तर चर्चा करा.
- (ब) ग्रंथालय तालिका आणि ग्रंथसूची यातील फरक स्पष्ट करा.

प्र.3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 300 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) : [15]

- (अ) "तालिकाकार हा लेखक आणि वाचक यामधील दुवा आहे." चर्चा करा.
- (ब) मुख्य नोंदी म्हणजे काय ते सांगून ए.ए.सी.आर. व सी.सी.सी. प्रमाणे मुख्य नोंदीचे वर्णन करा.

[4011] – 107

B. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination, November – 2011

**BL - 107 : INFORMATION TECHNOLOGY – BASICS
(Theory)**

(Library And Information Science)

(June 2008 Pattern)

Time : Two Hours

Maximum Marks : 40

Note : (i) *All questions are compulsory.*
(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

Q. 1. Answer the following in about 50 words each. (Any Three) : [15]

- (a) Write a note on First generation of computer.
- (b) What is an Operating system? Mention different types of operating system in use.
- (c) Explain the concept of Intranet and Internet.
- (d) State the advantages of Library computerization.
- (e) State the characteristics of Third generation of computer.

Q. 2. Answer the following in about 100 words each. (Any One) : [10]

- (a) Discuss various units of computers with their functions.
- (b) Enlist various application softwares and discuss the features of MS-office.

Q. 3. Answer the following in about 300 words each. (Any One) : [15]

- (a) State various components of Information Technology and discuss their applications in libraries and information centres.
- (b) State the need for library computerization and explain how computers can be used in circulation section.

मराठी रूपांतर

वेळ : दोन तास

एकूण गुण : 40

सूचना: (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

प्र.1. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 50 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) :

[15]

- (अ) संगणकाच्या पहिल्या पिढीवर टीप लिहा.
- (ब) ऑपरेटिंग सिस्टम म्हणजे काय? ऑपरेटिंग सिस्टमचे वापरात असलेले विविध प्रकार सांगा.
- (स) इंटरनेट आणि इंटरनेट ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- (द) ग्रंथालय संगणकीकरणाचे फायदे सांगा.
- (इ) तिसऱ्या पिढीच्या संगणकाचे गुणधर्म सांगा.

प्र.2. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) :

[10]

- (अ) संगणकाच्या विविध घटकांचे त्यांच्या कार्यांसहित चर्चा करा.
- (ब) ऑप्लिकेशन आज्ञावलींची यादी देऊन एम.एस.-ऑफिसच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

प्र.3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 300 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) :

[15]

- (अ) माहिती तंत्रज्ञानाचे विविध घटक सांगून त्यांचे ग्रंथालय माहिती केंद्रांतील उपयोगाबाबत चर्चा करा.
- (ब) ग्रंथालय संगणकीकरणाची आवश्यकता सांगून देवाण-घेवाण विभागामध्ये संगणकाचा उपयोग कसा करता येईल ते स्पष्ट करा.

[4011] – 201

B. Lib. I. Sc. (Semester - II) Examination, November – 2011

BL - 201 : LIBRARY SYSTEM

(Library And Information Science)

(2008 Pattern)

Time : Two Hours

Maximum Marks : 40

Note : (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

Q. 1. Answer the following in about 50 words each. (Any Three) : [15]

- (a) State the functions of A.L.A.
- (b) State the advantages of Library co-operation.
- (c) Explain the activities of R.R.R.L.F.
- (d) What is Copyright Act?
- (e) State the services provided by university libraries.

Q. 2. Answer the following in about 100 words each. (Any One) : [10]

- (a) Explain salient features of Maharashtra State Public Libraries Act, 1967.
- (b) Discuss the objectives and functions of I.L.A.

Q. 3. Answer the following in about 300 words each. (Any One) : [15]

- (a) Explain the concept of resource sharing and its forms.
- (b) Explain the contribution of I.L.A. in the development of librarianship in India.

मराठी रूपांतर

वेळ : दोन तास

एकूण गुण : 40

सूचना: (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

प्र.1. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 50 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) :

[15]

- (अ) ए.एल.ए. ची कार्ये सांगा.
- (ब) ग्रंथालय सहकाराचे फायदे विशद करा.
- (स) आर.आर.आर.एल.एफ. ची कार्ये स्पष्ट करा.
- (द) कॉपीराइट कायदा म्हणजे काय?
- (इ) विद्यापीठीय ग्रंथालये पुरवित असलेल्या सेवा विशद करा.

प्र.2. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) :

[10]

- (अ) महाराष्ट्र राज्य सार्वजनिक ग्रंथालय कायदा, 1967 ची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (ब) आय.एल.ए. च्या ध्येयांची व कार्याची चर्चा करा.

प्र.3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 300 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) :

[15]

- (अ) साधनांची वाटणी ही संकल्पना व त्याची स्वरूपे (Forms) स्पष्ट करा.
- (ब) भारतीय ग्रंथपालनाच्या विकासातील आय.एल.ए. चे योगदान स्पष्ट करा.

[4011] – 202

B. Lib. I. Sc. (Semester -II) Examination, November – 2011

BL - 202 : LIBRARY MANAGEMENT

(Library And Information Science)

(2008 Pattern)

Time : Two Hours

Maximum Marks : 40

- Note :** (i) *All questions are compulsory.*
(ii) *Figures to the right indicate full marks.*
-

Q. 1. Answer the following in about 50 words each. (Any Three) : [15]

- (a) State the need for preservation of Library Materials.
- (b) Write a note on Zero Based Budgetting.
- (c) Mention the need for Library Rules.
- (d) Enlist the contents of Library Annual Report.
- (e) Explain the importance of Library Statistics.

Q. 2. Answer the following in about 100 words each. (Any One) : [10]

- (a) Discuss the need and functions of Library Committee and explain the role of librarian in it.
- (b) Explain various sources of finance for a Library.

Q. 3. Answer the following in about 300 words each. (Any One) : [15]

- (a) Explain the functions of management and state how they can be applied in libraries.
- (b) What do you mean by Book Binding? Describe various methods of Binding books in a library.

मराठी रूपांतर

वेळ : दोन तास

एकूण गुण : 40

सूचना: (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

प्र.1. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 50 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) : [15]

- (अ) ग्रंथालय वाचनसाहित्य जतनाचे महत्व नमूद करा.
- (ब) शून्याधारित अर्थसंकल्पावर टीप लिहा.
- (स) ग्रंथालय नियमांची आवश्यकता सांगा.
- (द) ग्रंथालयाच्या वार्षिक अहवालामध्ये समाविष्ट कराण्याच्या बाबी नमूद करा.
- (इ) ग्रंथालय सांख्यिकीचे महत्व स्पष्ट करा.

प्र.2. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) : [10]

- (अ) ग्रंथालय समितीची आवश्यकता आणि कार्याची चर्चा करून यामधील ग्रंथपालाच्या भूमिकेची चर्चा करा.
- (ब) ग्रंथालयासाठीच्या अर्थप्राप्तीचे विविध स्रोत स्पष्ट करा.

प्र.3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 300 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) : [15]

- (अ) व्यवस्थापनाची कार्ये स्पष्ट करून त्याचे ग्रंथालयात कसे उपयोजन करता येईल ते सांगा.
- (ब) ग्रंथ बांधणी म्हणजे काय ते सांगून ग्रंथालयातील ग्रंथबांधणीच्या विविध प्रकारांचे वर्णन करा.

[4011] – 203

B. Lib. I. Sc. (Semester - II) Examination, November – 2011

BL - 203 : REFERENCE SOURCES

(Library And Information Science)

(2008 Pattern)

Time : Two Hours

Maximum Marks : 40

- Note :** (i) *All questions are compulsory.*
(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

Q. 1. Answer the following in about 50 words each. (Any Three) : [15]

- (a) What is a Directory? State its usages.
- (b) Write a note on Oxford English Dictionary.
- (c) What is a Reference Book?
- (d) What is a Gazetteer? What are its usages?
- (e) Differentiate between Dictionary and Encyclopedia.

Q. 2. Answer the following in about 100 words each. (Any One) : [10]

- (a) Explain any Five criteria useful for evaluation of yearbook.
- (b) Define Bibliography and describe with examples its any Two types.

Q. 3. Answer the following in about 300 words each. (Any One) : [15]

- (a) Explain the criteria for evaluation of electronic reference sources.
- (b) What is meant by User education? Explain the methods useful for user education.

मराठी रूपांतर

वेळ : दोन तास

एकूण गुण : 40

सूचना: (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

प्र. 1. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 50 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) :

[15]

- (अ) निर्देशिका म्हणजे काय? निर्देशिकेचे उपयोग नमूद करा.
- (ब) ऑक्सफर्ड इंग्लिश डिक्शनरीवर टीप लिहा.
- (स) संदर्भ ग्रंथ म्हणजे काय?
- (द) गॅझेटियर म्हणजे काय? त्याचे उपयोग सांगा.
- (इ) शब्दकोश आणि विश्वकोशातील फरक स्पष्ट करा.

प्र. 2. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) :

[10]

- (अ) वार्षिकाच्या मूल्यमापनासाठीचे कोणतेही पाच निकष स्पष्ट करा.
- (ब) ग्रंथसूचीची व्याख्या देऊन तीच्या कोणत्याही दोन प्रकारांचे उदाहरणांसह वर्णन करा.

प्र. 3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 300 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) :

[15]

- (अ) इलेक्ट्रॉनिक संदर्भ साधनाच्या मूल्यमापनाचे निकष स्पष्ट करा.
- (ब) उपभोक्ता प्रशिक्षण म्हणजे काय? उपभोक्ता प्रशिक्षणासाठी उपयुक्त पद्धती स्पष्ट करा.

[4011] – 204

B. Lib. I. Sc. (Semester -II) Examination, November – 2011

BL - 204 : DOCUMENTATION TECHNIQUES AND SERVICES

(Library And Information Science)

(June 2008 Pattern)

Time : Two Hours

Maximum Marks : 40

- Note :** (i) *All questions are compulsory.*
(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

Q. 1. Answer the following in about 50 words each. (Any Three) : [15]

- (a) Write the objectives of SENDOC.
- (b) Write a note on PRECIS.
- (c) State the need of Translation Services.
- (d) State the importance of Citation Indexes.
- (e) State the advantages of Micrographic Services.

Q. 2. Answer the following in about 100 words each. (Any One) : [10]

- (a) Define 'Abstract'. Explain the qualities of Good Abstract.
- (b) Explain Chain Indexing System with suitable example.

Q. 3. Answer the following in about 300 words each. (Any One) : [15]

- (a) Write a detailed note on INIS.
- (b) What is SDI? Explain the various steps involved in providing SDI.

मराठी रूपांतर

वेळ : दोन तास

एकूण गुण : 40

सूचना: (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

प्र.1. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 50 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) : [15]

- (अ) 'सेनडॉक' (SENDOK) ची उद्दिष्टे लिहा.
- (ब) प्रेसीसवर (PRECIS) टीप लिहा.
- (स) अनुवाद सेवेची आवश्यकता सांगा.
- (द) सायटेशन इंडेक्सेसचे महत्व सांगा.
- (इ) मायक्रोग्राफिक सेवांचे फायदे सांगा.

प्र.2. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) : [10]

- (अ) 'सार' ची व्याख्या द्या. चांगल्या साराची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (ब) शृंखला निर्देशन पद्धती सुयोग्य उदाहरणांसह स्पष्ट करा.

प्र.3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 300 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) : [15]

- (अ) इनिसवर (INIS) सविस्तर टीप लिहा.
- (ब) 'निवडक माहिती प्रसारण सेवा' म्हणजे काय? निवडक माहिती प्रसारण सेवा देण्यातील विविध पायऱ्या स्पष्ट करा.

[4011] – 205

B. Lib. I. Sc. (Semester -II) Examination, November – 2011
BL - 205 : KNOWLEDGE ORGANISATION - 'B' (Theory)
(Library And Information Science)
(June 2008 Pattern)

Time : Two Hours

Maximum Marks : 40

- Note :** (i) *All questions are compulsory.*
(ii) *Figures to the right indicate full marks.*
-

Q. 1. Answer the following in about 50 words each. (Any Three) : [15]

- What is meant by Subject Device?
- Discuss Phase relation device with examples.
- Write a brief biography of Melvil Dewey.
- Narrate in brief use of common isolates in colon classification.
- Write a note on Relative Index of DDC.

Q. 2. Answer the following in about 100 words each. (Any One) : [10]

- Differentiate between Enumerative and Faceted schemes of classification.
- Explain any Five canons for characteristics with examples.

Q. 3. Answer the following in about 300 words each. (Any One) : [15]

- Explain the Five fundamental categories in Colon classification.
- Discuss the salient features of Universal Decimal classification.

मराठी रूपांतर

वेळ : दोन तास

एकूण गुण : 40

सूचना: (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

प्र.1. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 50 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) :

[15]

(अ) विषय युक्ती म्हणजे काय?

(ब) 'प्रावस्था संबंध क्लुप्ती' ची सोदाहरण चर्चा करा.

(स) मेलवील ड्युयी ह्यांची चरित्रात्मक संक्षिप्त माहिती लिहा.

(द) कोलन वर्गीकरण पद्धतीतील सामान्य उपविभागांचे उपयोग थोडक्यात स्पष्ट करा.

(इ) डी.डी.सी. मधील सापेक्ष निर्देशावर (Relative Index) टीप लिहा.

प्र.2. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) :

[10]

(अ) परिगणनात्मक व विश्लेषण-संश्लेषणात्मक वर्गीकरण पद्धतीतील फरक सांगा.

(ब) गुणलक्षणाची कोणतीही पाच सूत्रे उदाहरणांसह स्पष्ट करा.

प्र.3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 300 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) :

[15]

(अ) कोलन वर्गीकरण पद्धतीतील पाच मूलभूत पैलू स्पष्ट करा.

(ब) युनिव्हर्सल डेसिमल वर्गीकरण पद्धतीच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

[4011] – 206

B. Lib. I. Sc. (Semester -II) Examination, November – 2011

BL - 206 : DOCUMENT DESCRIPTION - 'B' (Theory)

(Library And Information Science)

(2008 Pattern)

Time : Two Hours

Maximum Marks : 40

Note : (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

Q. 1. Answer the following in about 50 words each. (Any Three) : [15]

- (a) Explain the treatment of AACR 2 given for cataloguing of books written by Corporate Author.
- (b) State the purpose of subject headings list.
- (c) Mention the salient features of classified Catalogue Code.
- (d) What is meant by Indic names? Give examples.
- (e) State the advantages of CCF.

Q. 2. Answer the following in about 100 words each. (Any One) : [10]

- (a) Write a detail note on Metadata.
- (b) Define Union Catalogue and state its uses.

Q. 3. Answer the following in about 300 words each. (Any One) : [15]

- (a) How will you differentiate Co-operative Cataloguing and Centralised Cataloguing. Discuss their merits and limitations. Discuss any One example of either centralised or co-operative cataloguing.
- (b) Enumerate Ranganathan's Canons of Cataloguing and discuss with examples any Two of them.

मराठी रूपांतर

वेळ : दोन तास

एकूण गुण : 40

सूचना: (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

प्र.1. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 50 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) :

[15]

(अ) ए.ए.सी.आर. 2 अनुसार समष्टी ग्रंथकारांनी लिहिलेल्या पुस्तकाचे तालिकीकरण कसे कराल ते स्पष्ट करा.

(ब) विषय शिर्षकांच्या यादीचे हेतु सांगा.

(स) वर्गीकृत तालिका संहितेची ठळक वैशिष्ट्ये नमूद करा.

(द) भारतीय नांवे म्हणजे काय ते सांगून उदाहरणे द्या.

(इ) सी.सी.एफ. चे फायदे सांगा.

प्र.2. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) :

[10]

(अ) मेटाडेटावर सविस्तर टीप लिहा.

(ब) संयुक्त तालिकेची व्याख्या देऊन तिचे उपयोग सांगा.

प्र.3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 300 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) :

[15]

(अ) सहकारी तालिकीकरण आणि केंद्रीय तालिकीकरणातील फरक सांगून त्यांच्या गुण व मर्यादा यांची चर्चा करा. केंद्रीय अथवा सहकारी तालिकीकरणाच्या एका उदाहरणाचे वर्णन करा.

(ब) डॉ. रंगनाथन यांची तालिकीकरणाची सूत्रे सांगून त्यापैकी कोणत्याही दोन सूत्रांची सोदाहरण चर्चा करा.

